

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

Gázellátás

Előadásvázlat

Szikra Csaba

Épületenergetikai és
Épületgépészeti Tsz.

www.egt.bme.hu

A földgáz

Fizikai tulajdonságai:

- **Összetétel** (budapesti körvezeték):
  - Éghető anyagok: (Metán- CH_4 ~96tf%, Etán- C_2H_6 ~1tf%, Propán- C_3H_8 ~1tf%, Bután- C_4H_{10} ~1tf%, Pentán- C_5H_{12} ~1tf%)
  - Kísérő anyagok (Széndioxid, Nitrogén, Nemesgázok)
  - Szennyezők (Kén, Kénhidrogén)
  - Nedvesség
- **Sztöchiometriai normálállapot** (15°C, 101325Pa), minden adat erre vonatkozik.
- **Relatív sűrűség:**

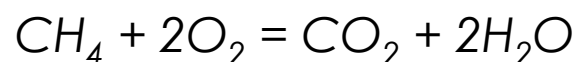
A levegővel összevetett sűrűség $s = \rho_{\text{gáz}} / \rho_{\text{levegő}}$

  - Földgáz : $s = 0.6 - 0.8$
  - PB-gáz : $s = 1.8 - 2.2$
- **Égéshő** (felső fűtőérték), **Fűtőérték** (alsó fűtőérték): /földgáz/
  - Felső fűtőérték: 37 700 kJ/Nm³
  - Alsó fűtőérték: 34 000 kJ/Nm³
- **Gyulladási hőmérséklet:** 500-700°C /földgáz/
- **Légszükséglet** /földgáz/
  - Elméleti légszükséglet: Földgáz: 9.5m³/m³, PB gáz: 28.9m³/m³
  - Légfelesleg tényező $L_{\text{gáz}} = 1.2$

Sztöchiometria

az égés kémiai egyenletei:

Metán:

Meghatározható összetevőnként:

- 1 m³ gáz elégetésekor felszabaduló energia (Égéshő, fűtőérték), és a kívánt teljesítmény igényhez szükséges gázszükséglet (Nm³/h);
- Az égéshez szükséges Oxigén illetve levegő szükséglet;
- A keletkezett égéstermék összetétele (Széndioxid, Vízgőz,... stb.);

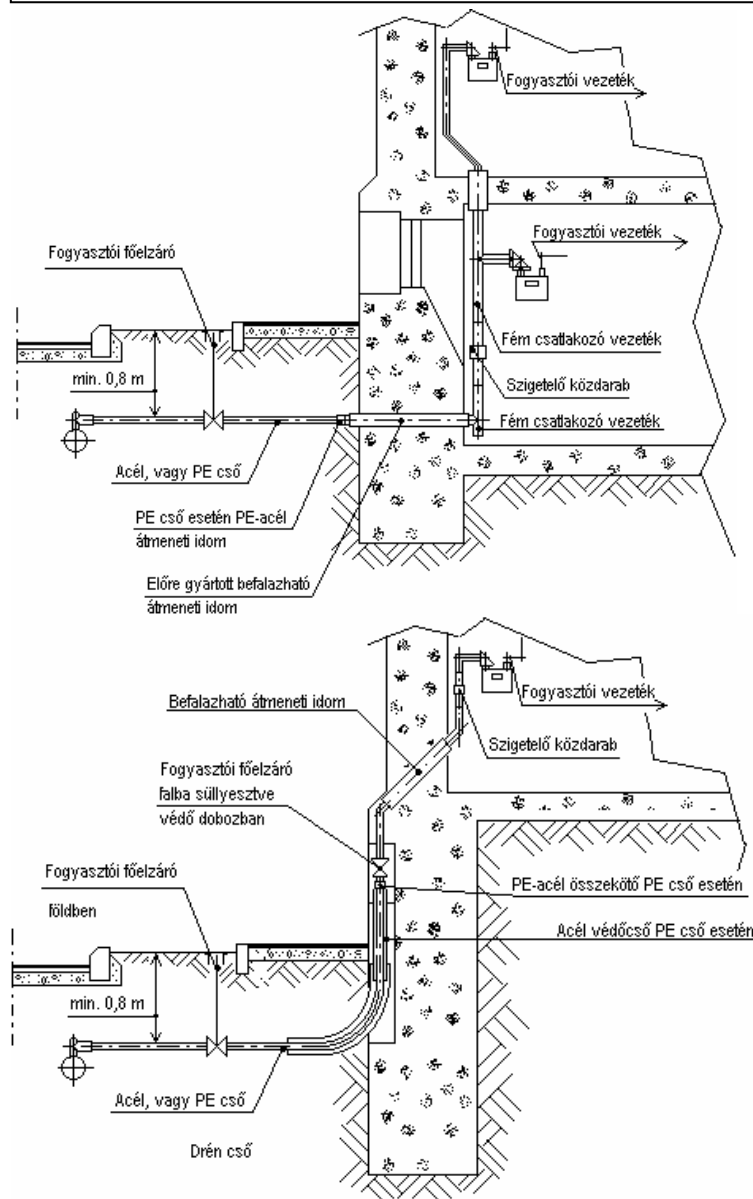
A számítást minden összetevőre megismétljük:

- Éghető anyagok (Szénhidrogének), szennyezők (Kén, Kénhidrogének stb.);
- Figyelembe vesszük a tökéletes égéshez szükséges többlet levegő mennyiségét (Légfelesleg tényezőt);
- Figyelembe vesszük gáz és a levegő egyéb kísérő anyagait, összetevőit;

A számítás eredménye, a keletkezett füstgáz:

- Mennyisége (Nm³/h), összetétele:
Széndioxid, Nedvességtartalom, Kén- (monoxid, dioxid, trioxid), Nitrogéndioxid (N₂),
Nemesgázok, Tökéletlen égéskor: Szénhidrogének, **Szénmonoxid**.
- Tulajdonságai:
Harmatponti hőmérséklet, normál sűrűség, viszkozitás, fajhő stb...

Csatlakozó- és fogyasztói vezeték kialakítása:

A csatlakozó vezeték:

1. Bekötővezeték (Utcai alapvezeték)
Gázközmű - Főelzáró
2. Külső alapvezeték Főelzáró - Épület
3. Belső alapvezeték
4. Felszálló vezeték
(Gázmérő-től)
5. Fogyasztói vezeték

Elosztóhálózat nyomása:

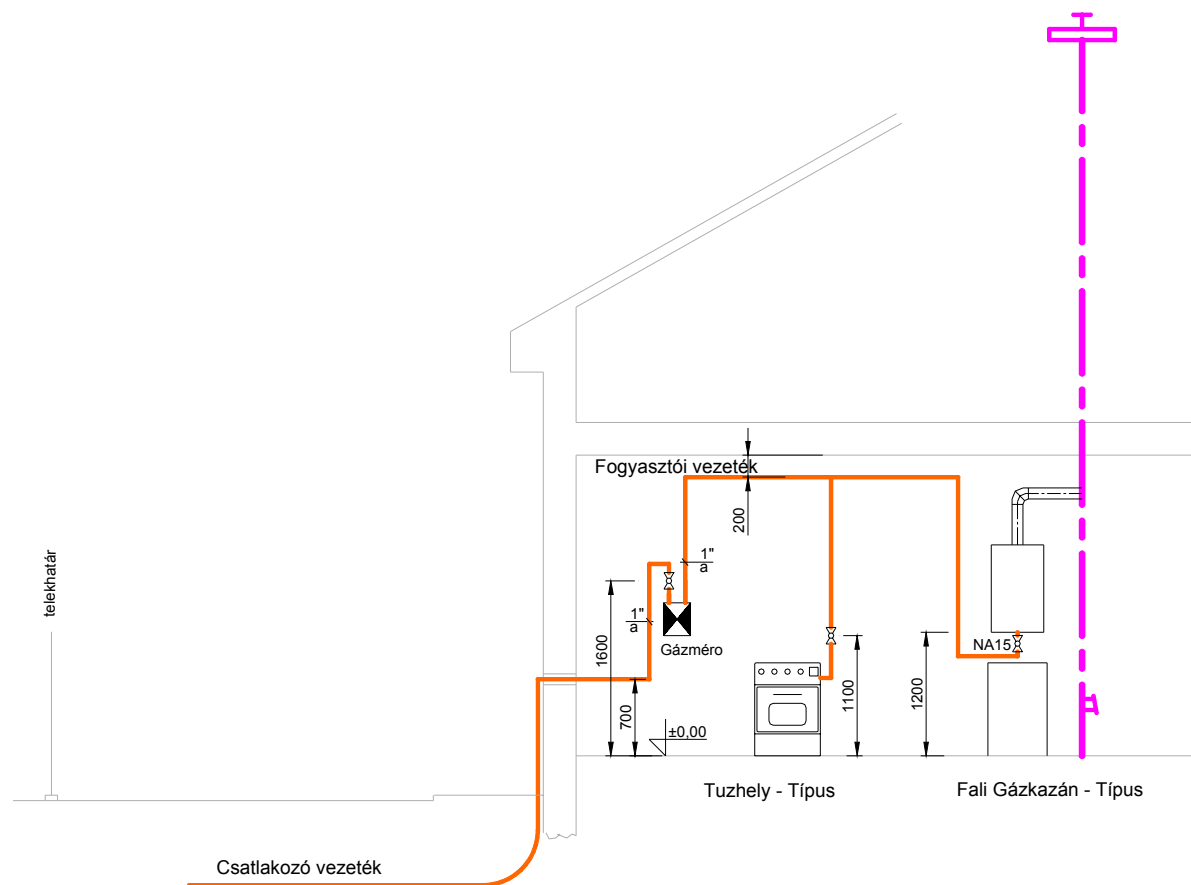
- o Nagynyomású vezeték (25bar felett)
- o Nagy-középnomású vezeték (4 .. 25 bar)
- o Középnomású hálózat (0.1 .. 4 bar)

Fogyasztói vezetékek nyomása:

- o Kisnyomású hálózat (0.1bar-ig)
- o Növelt kisnyomású hálózat (0.1 bar) (csak a csatlakozó vezeték!)

Csatlakozó- és fogyasztói vezeték

Fogyasztói vezeték kialakítása:

A fogyasztói vezeték részei:

1. Mérő

- Névleges gázáram
- Főelzáró
- Vízszák

2. Fogyasztók

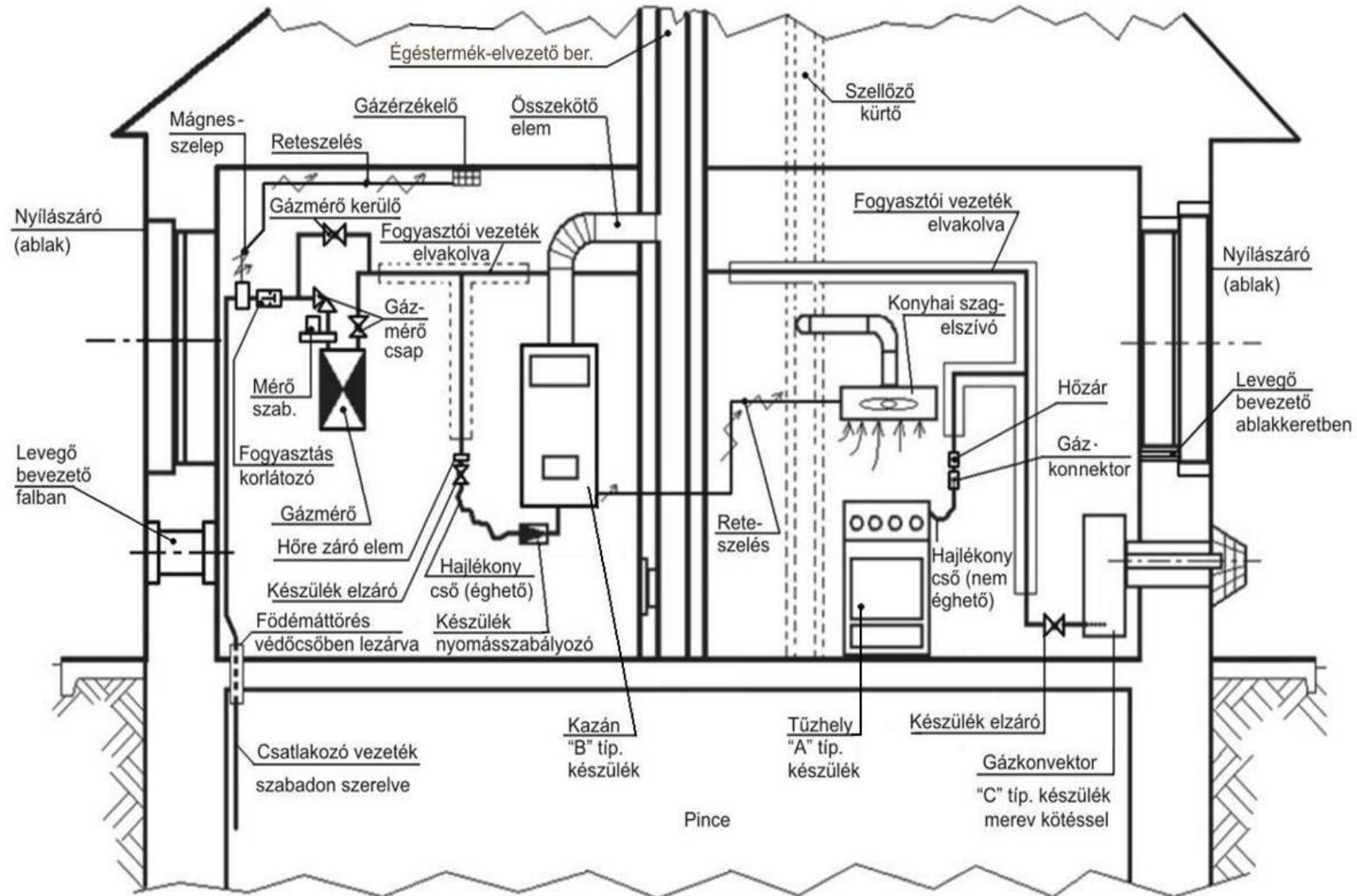
- Tűzhely
- Kazán
- Tartalék elzáró szerelvény

3. Füstgáz elvezetés

- Huzatmegszakító
- Füstcső
- Kémény test

A GMBSZ újdonságai

Fogyasztói berendezések lehetséges szerelvényei és tartozékai

Csatlakozó- és fogyasztói vezeték

kialakításának szabályai:

Csatlakozó vezeték:

- Minden önálló ingatlanhoz saját bekötővezetékét kell biztosítani,
- Idegen ingatlanon csatlakozóvezeték csak szolgalmi joggal vezethető,
- Csatlakozó vezeték legkisebb mérete: NA25,
- Lakó és kommunális ingatlanra csak kisnyomású, illetve emelt kisnyomású vezeték építhető (maximális nyomás: 0.1 bar),
- Csak 1.7m magas minimális belmagasságú, szellőztethető helyiségben építhető gázvezeték,
- Gépkocsi tárolóban (3 vagy annál több beállítású), garázsban tilos csatlakozó vezetékét létesíteni,
- Csatlakozó vezetékét létesíteni tilos: hálókamrákban, lakókamrákban, WC-ben, szellőztethetetlen helyiségben,

Gázvezeték (Csatlakozó és Fogyasztói vezeték) létesíteni tilos:

- Kéményben,
- Pince nélküli épület alatt a földre fektetve,
- Födémszerkezetben, álmennyezetben,
- Gépházban, óvóhelyen,
- WC-ben, kamrában, hűtőhelyiségben,

Fogyasztói vezeték:

- Csak kisnyomású lehet, (kisebb, mint 0.1 bar!)
- idegen bérleményen, közös használatú tereken nem haladhat át,
- „A”, „B” tűzveszélyességű helyiségeken, Gépkocsi tároló, 140kW összteljesítményűnél nagyobb hőtermelő, Garázsok, 0.4kV-nál nagyobb villamos kapcsolók helyiségeken csak akkor ha a gázkészülék a helyiségben van,
- A fogyasztói vezeték legkisebb átmérője NA15,
- Védőtávolságok
- Csőanyagok, kötések (acél - hegesztve, félkemény réz - keményforrasztással).

Gázmérők

elhelyezési szabályai: 100m³/h névleges teljesítménynél **kisebb** mérők

A helyiség „D” (mérsékeltén tűzveszélyes) tűzveszélyességű osztályba sorolt.

Gázmérő elhelyezhető:

- **Szabadban vagy külső falon** → Mechanikai és hővédelem,
- Külső falra, lépcsőházban, közös használatú helyiségben → Zárható fülke vagy szekrény,
- **Pincében:**
  - Nem korrózió veszélyes,
  - Talajvíz elleni szigeteléssel, szilárd burkolattal illetve vakolt fallal rendelkezik,
  - Szabad űrszelvénye legalább 1.7×0.8m,
- **Több szintes összefüggő légterekben** → a gázszolgáltató hozzájárulásával,
- **Lépcsőházban szintenként** → Zárható fülke vagy szekrény, Nem fagyveszélyes, Kiszellőztethető,
- **Csoportos szerelése** → Közös használatú térben, kulcsra zárható szekrényben, külön közös elzáró szerelvénnel (a mérőhelyiségen kívül, az ingatlanba lépés helyén),

Gázmérő nem helyezhető el:

- **Lakószobában** (nappali, háló stb.) – Ez az állapot a későbbiek során sem változtatható meg. Lakószobával a gázmérő helyiségét összeszellőztetni nem szabad;
- **Fürdőszobában, WC-ben;**
- **Garázsban, gépkocsi tárolóban;**
- **400 V-nál nagyobb feszültségű villamos berendezéseket tartalmazó helyiségben,**
- **"A" és "B" tűzveszélyességi osztályba sorolt,** vagy tűzveszélyes anyag rendszeres használatára (tárolására) szolgáló helyiségben
- **Éghető falszerkezetre,** éghető vagy hőre lágyuló burkolatú falra,
- **Kazánházban, 140kW-nál nagyobb összteljesítményű gázberendezések helyiségeiben,**

Védőtávolságok:

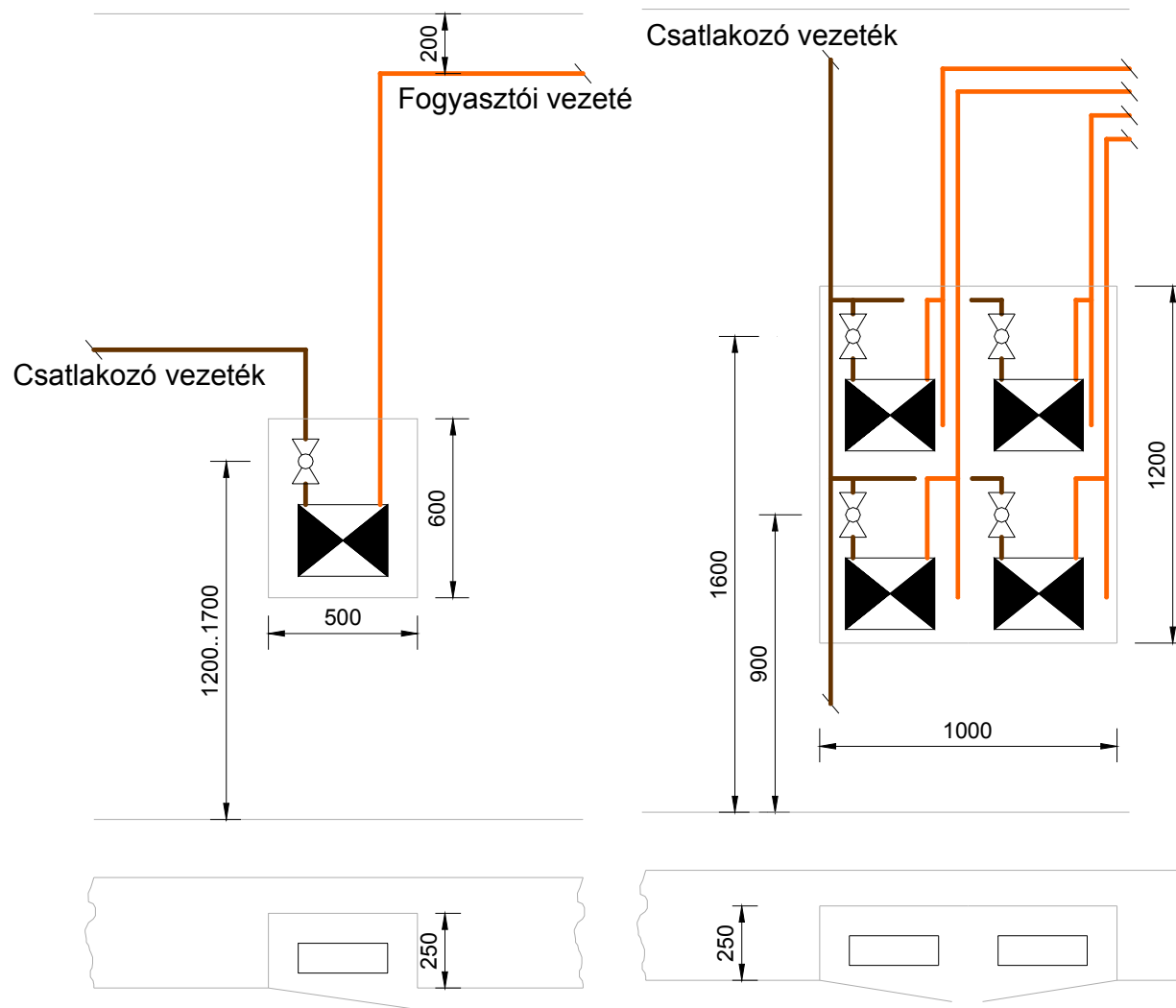
- **Gázfogyasztótól min. 1m,** beépített szigetelő fallal min. 0.5m (vízszintes vetület),
- **Füstcsőttől, vagy melegvíz vezetéktől min 0.5m (alkotóktól).**

Gázmérők

Elhelyezési szabályai:

100m³/h névleges teljesítménynél **kisebb** mérők

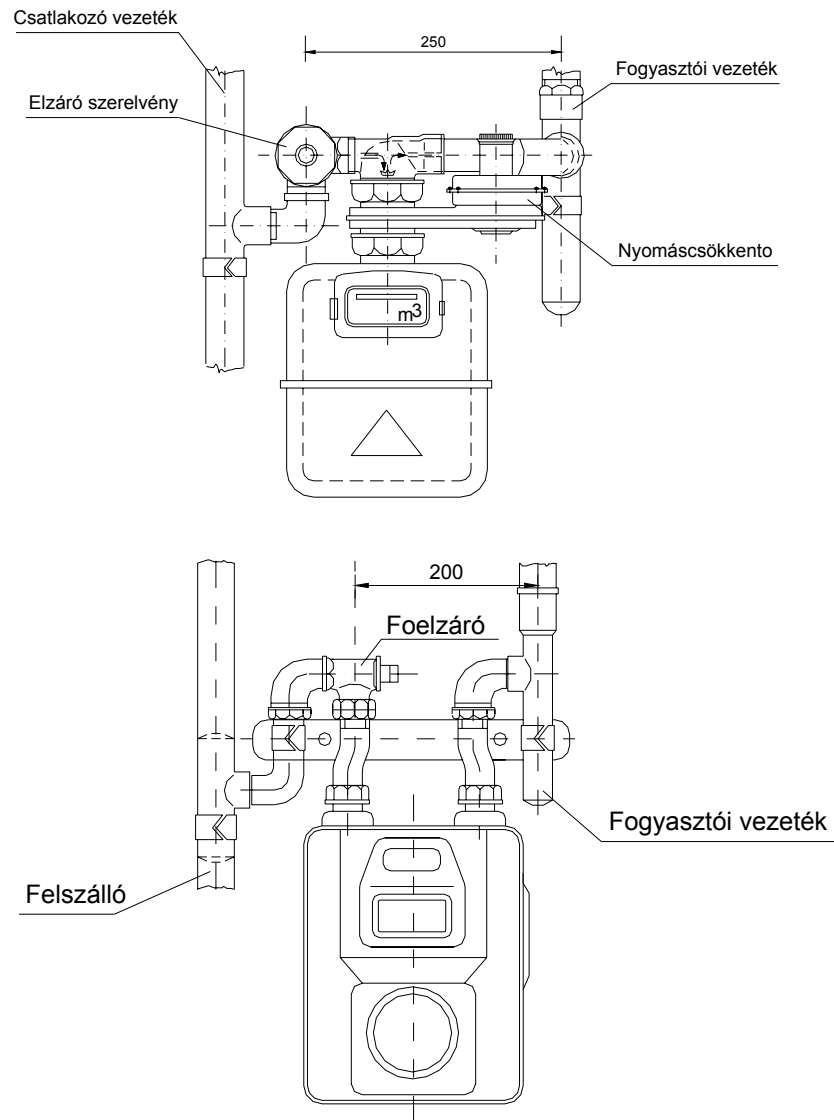
Helyigények:

- o **Egyedi mérő elhelyezés**
- o A csatlakozó (méretlen) vezeték mindig balról
- o A fogyasztói vezeték jobbról
- o Elzáró szerelvény 6m³ felett mindkét oldalról
- o Kiszellőztetett, zárható szekrény
- o **Csoportos mérő elhelyezés**
- o Víz-zsákcső kilakítása
- o Háztartási mérők G4, G6 (m³/h)
- o Méret: 30×24×10 (cm)
- o Csatlakozás: 1" – 1", 25cm

Gázmérők

Elhelyezési szabályai:

100m³/h névleges teljesítménynél **kisebb** mérők

*Egyecsonkú mérő, növelt
kisnyomású hálózathoz*

Kétcsonkú mérő

Gázmérők

Elhelyezési szabályai: 100m³/h névleges teljesítménynél **nagyobb** mérők

A helyiség „A” (fokozottan tűz- és robbanásveszélyes) tűzveszélyességű osztályba sorolt

- Hasadó vagy hasadó-nyíló felület alakítandó ki.

A gázmérőnek önálló helyiséget kell kialakítani, mely helysége teljesülnie kell:

- A 100m³/h -nál kisebb névleges terhelésű gázmérőkre vonatkozó előírások, amennyiben szigorúbbak, mint az alábbiak;
- Külső fal mentén, földszinten és könnyen megközelíthető helyen kell legyen;
- Bejárata szabadból, vagy jól szellőző (mindenkor megközelíthető) közös térből nyíljon;
- Az „A” T. osztálynak megfelelő előírásokat kielégítse (feliratok, oltókészülék stb.);
- Fala 1.5h, földémszerkezete 1h tűzállóságú, nyílászárói nem éghetőek, padlója sztatikus feltöltődés mentes;
- Nem nyílhat olyan helyiség felé, melyben 140kW-nál nagyobb összteljesítményű gázkészülék van;
- Villamos berendezései „A-2”-es veszélyességi foknak megfelelően szerelt (RB, Ex);
- A helyiség fűtése csak közvetett lehet;
- Szabadba nyíló alsó-felső szellőzővel kell ellátni, melyre az alábbiak teljesülnek:
  - A szellőzőnyílások összes szabad keresztmetszete a helyiség szabad alapterületének 1%-a;
  - Az alsó szellőző alsó éle a külső szinttől minimum 300mm-re legyen;
  - A szellőzők más nyílásoktól minimum 1m-re legyenek;
  - A szellőzők mechanikai védelemmel legyenek ellátva (max. 15mm lyukbősségű ráccsal);

Gázkészülékek:

Felosztása, fajtái:

Típus:	Neve:	Égési levegő:	Égéstermék:	Példa:	Fontosabb tervezési feltételek:
A	Nyílt égőjű gázkészülék	Helyiségből	Helyiségbe	Tűzhely, Kisvízmelegítő, Gáz infrasugárzó.	A belső levegő szennyező anyag koncentrációja a méretezés alapja: Szükséges levegő egyidejű terhelésnél 12[m³/h/kW] (közelítő számítás)
B	Kéménybe kötött gázkészülék	Helyiségből	Szabadba, kéményen keresztül	Fali vízmelegítő, Fali fűtő készülék, Kazán.	Kémény huzat a légutánpótlás biztosítója Helyiség min. 8m³ Az égési levegő számítandó!
C	Zárt égésterű gázkészülék	Szabadból, zárt rendszerrel	Szabadba, zárt rendszerrel	Fali konvektor, Fali vízmelegítő, Fali fűtő készülék, Kazán.	Kettősfalú kéménykürtő ha ez nem megoldható, külső falra helyezett parapet kémény, az elhelyezésére külön előírások a GMBSZ -ben

Légtérterhelés:

$$q[W / m^3] = \frac{Q_{ht}[W]}{V_{helyiség}[m^3]}$$

Gázkészülékek légellátása

„A”- „B” típusú készülékek általános előírásai

Mivel a készülék égéstere a helyiséggel közös térben van ezért:

- Biztosítani kell a külső környezetből **szellőző levegő** bejutását, mely részben fedezi az égéshez szükséges oxigénszükségletet.
- A helyiségbe jutó szellőző levegő mértékét a gázkészülék teljesítménye (**hőterhelése**) határozza meg. **HŐTERHELÉS : Névleges teljesítmény/hatásfok**

A szükséges szellőzőlevegő-térfogatáramot és a bejutását biztosító műszaki feltételeket meg kell tervezni. Melynek módja:

- Lehetőleg közvetlenül a szabadból a helyiség légterébe vezető nyílás (nyílások) elhelyezésével.
- Mely nyílások hatásos átömlő keresztmetszete méretezett! Tanúsítvánnyal és jelleggörbékkel ellátott ($V=K\sqrt{\Delta P}$), e célra szolgáló szerkezetek!

Ha szellőző nyílások közvetlenül nem helyezhetők el (megengedett):

- a szomszédos helyiséget a gázfogyasztó készülék helyiségével **össze kell szellőztetni**.
- A gázfogyasztó készülék helyiségében a **nyílások eltakarásának tilalmát jelezni kell** a fogyasztó részére.
- **Ezt a tilalmat a tervben is elő kell írni.**

Gázkészülékek légellátása

„A” típusú készülékek légellátása, szellőzése (a méretezés alapjai)

Az égéstermék és a használat során keletkezett egyéb szennyezőanyagok koncentrációjának az egészségügyi követelményeknek megfelelő szinten tartása

A feltételt teljesítő szellőzőlevegő-térfogatáram meghatározása végezhető **közelítő módszerrel**, fajlagos értékek alapján:

a gázfogyasztó készülék **egyidejű hőterhelésére** vonatkoztatva legalább
12 m³/h/kW

Egyidejűségi tényezők:

- 3-4 főzőhelyes tűzhely: 0,50;
- 1-2 főzőhelyes gázfőző: 0,65;
- egyéb gázfogyasztó készülék: 1,00;

Részletes számítással, a gázfogyasztó készülék, mint szennyező forrás kibocsátásának és a megengedett belső szennyezőanyag-koncentrációnak a figyelembevételével:

$$\overset{o}{V}_{szell,elméleti} = \frac{G}{k_{i,meg} - k_o} \quad [m^3 / h]$$

$k_{i,meg}$ – a szennyezőanyagra vonatkozó egészségügyi határérték [mg/m³];

k_o – a külső levegő szennyezőanyag-koncentrációja [mg/m³];

G – a keletkező szennyezőanyag forráserőssége, [mg/h];

Kéménybe nem kötött készülékek légellátása

„A”- osztály

5230 W- nál nagyobb névleges terhelésű készülék esetén:

- Csak külső terű, szabadba nyíló ajtóval, vagy ablakkal rendelkező helyiségben lehet elhelyezni;
- Az ablak vagy ajtónyílás csak nem légzáró típusú lehet, névleges mérete $\geq 1,3\text{m}^2$.

5230W névleges terhelésűnél kisebb készülék esetén, a belső terű helyiséget szellőző nyílással kell ellátni.

- A helyiség légtérterhelése $\leq 590\text{W}/\text{m}^3$ kell legyen (alaplégtér);
- Ha a helyiség légtérterhelése $350 - 590\text{W}/\text{m}^3$ között van:
  - a helyiséget 2db min. 150cm^2 keresztmetszetű, $1,8\text{m}$ függőleges távolságú nem zárható szellőzővel más helyiséggel össze kell szellőztetni;
  - Együttesen a fajlagos terhelés $245\text{W}/\text{m}^3$ alatt legyen;
  - Együttesen legalább 1.3m^2 szabadba vagy lépcsőházba nyíló ajtóval-ablakkal rendelkezzen;
- A helyiség légtérterhelése $\leq 350\text{W}/\text{m}^3$:
  - Amennyiben legalább 1.3m^2 szabadba vagy lépcsőházba nyíló ajtóval-ablakkal rendelkezik más helyiségekkel összeszellőztetni nem kell.

Gázkészülékek légellátása

„B” típusú készülékek légellátása, szellőzése (a méretezés alapjai)

Gondoskodni kell az égéshez szükséges levegő és az áramlásbiztosítón keresztül a helyiségből távozó levegő pótlásáról

**A szellőző levegő bejutását a helyiségbe a kémény huzata biztosítja
(a hidraulikai rendszert a táblára rajzolom)**

A gázfogyasztó készülék helyiségének szellőzőlevegő térfogatárama [m^3/h] az égéshez szükséges levegő és a hígító levegő összege:

$$\dot{V}_{szell} = \dot{V}_{é,lev} + \dot{V}_{h,lev}$$

A hígító levegő minimum az égési levegő 30%-a,
így 1m^3 földgáz elégetéséhez minimum $9.5\text{m}^3 \times (1,3) = 12,35\text{m}^3$ levegőt kell biztosítani

A készülék 8m^3 -nél kisebb térfogatú helyiségbe nem telepíthető.

Ha a kémény természetes huzatával nem lehet megoldani:

- szabadból befúvó (túlnyomásos) szellőzést kell létesíteni, amelynek üzeme a gázfogyasztó készülék üzemével reteszelt,
- szívott rendszerű égéstermék-elvezetést kell létesíteni, a szükséges szellőzőlevegő térfogatáramhoz alkalmas légbevezető elemekkel (a szívott rendszer elvi sémája a táblán).

Ha az épületben **elszívó szellőzés** létesül, az nem csökkentheti a „B” típusú gázfogyasztó készülék égéstermék-elvezető berendezésének huzatát. **Szükség esetén a gázfogyasztó készülék(ek), és a mesterséges szellőző-berendezés reteszelt üzemét biztosítani kell.**

Kéménybe nem kötött készülékek légellátása

„A”- osztály

5230 W- nál nagyobb névleges terhelésű készülék esetén:

- Csak külső terű, szabadba nyíló ajtóval, vagy ablakkal rendelkező helyiségben lehet elhelyezni;
- Az ablak vagy ajtónyílás csak nem légzáró típusú lehet, névleges mérete $\geq 1,3\text{m}^2$.

5230W névleges terhelésűnél kisebb készülék esetén, a belső terű helyiséget szellőző nyílással kell ellátni.

- A helyiség légtérterhelése $\leq 590\text{W}/\text{m}^3$ kell legyen (alaplégtér);
- Ha a helyiség légtérterhelése $350 - 590\text{W}/\text{m}^3$ között van:
  - a helyiséget 2db min. 150cm^2 keresztmetszetű, $1,8\text{m}$ függőleges távolságú nem zárható szellőzővel más helyiséggel össze kell szellőztetni;
  - Együttesen a fajlagos terhelés $245\text{W}/\text{m}^3$ alatt legyen;
  - Együttesen legalább 1.3m^2 szabadba vagy lépcsőházba nyíló ajtóval-ablakkal rendelkezzen;
- A helyiség légtérterhelése $\leq 350\text{W}/\text{m}^3$:
  - Amennyiben legalább 1.3m^2 szabadba vagy lépcsőházba nyíló ajtóval-ablakkal rendelkezik más helyiségekkel összeszellőztetni nem kell.

Kéménybe kötött készülékek légellátása

„B”- osztály 58kW egység és 116kW összteljesítmény **alatti** készülékek

- A helyiség légtérterhelése $\leq 3140\text{W/m}^3$ kell legyen (alaplégtér).
- Ha a helyiség légtérterhelése $1750 - 3140\text{W/m}^3$ között van:
  - a helyiséget 2db min. 150cm^2 keresztmetszetű, 1,8m függőleges távolságú nem zárható szellőzővel más helyiséggel össze kell szellőztetni;
  - Együttesen a fajlagos terhelés 1250W/m^3 alatt legyen;
  - Együttesen legalább 1.3m^2 szabadba vagy lépcsőházba nyíló ajtóval-ablakkal rendelkezzen.
- A helyiség légtérterhelése $\leq 1750\text{W/m}^3$:
  - Amennyiben legalább 1.3m^2 szabadba vagy lépcsőházba nyíló ajtóval-ablakkal rendelkezik más helyiségekkel összeszellőztetni nem kell.

Hasadó, Hasadó-nyíló felületek:

Létesítése a **GMBSZ** szerint kötelező amennyiben az adott helyiségben elhelyezett gázkészülék(ek)

- egységteljesítménye $\geq 140\text{kW}$ vagy
- összteljesítménye $\geq 1400\text{kW}$, amennyiben
- a légtérterhelés $\geq 1100\text{W/m}^3$ (nagy légtérű csarnokok esetében így eltekinthetünk).

Követelményei:

- $1.2 - 3.0 \text{ kN/m}^2$ túlnyomás hatására nyíljon meg,
- Felületének nagysága (F):

$$F[\text{m}^2] = f \cdot V[\text{m}^3]$$

- f – fajlagos felületi tényező, mely függ: hasadó, vagy hasadó-nyíló; A helyiség beépítetlen térfogata

El lehet tekinteni:

- 2000m^3 –nél nagyobb egyszintes, két oldalról szabadon álló, szabad bejáratú csarnokok esetén,
  - ha a légtérterhelés $\leq 2800\text{W/m}^3$
- Ha az épület szerkezete nem teszi lehetővé:
  - Gázérzékelő hálózat létesítése mellett, mely $20\% \times \text{ARH}$ -n vészjelzést ad, $40\% \times \text{ARH}$ -n megszünteti a kazán gázellátását és vész-szellőzést indít. (2800W/m^3 felett két független gázérzékelő rendszer)

Nem lehet eltekinteni:

- iskola, óvoda-bölcsőde, kórház színház, filmszínház, áruház és hasonló jellegű épületek esetén,
- vegyes rendeltetésű épületekben, ahol a fenti rendeltetés alapterülete meghaladja az összes terület 40% -át, vagy a helyiségek a kazánház felett vannak,
- vegyes üzemeltetésű kazánházak esetén (gáz+szilárd, gáz+olaj).

Hasadó, Hasadó-nyíló felületek: *fajlagos felületi tényező*

11. sz. melléklet A hasadó-nyíló felület méreteinek meghatározása

A hasadó vagy hasadó-nyíló felület nagyságát a rendelet¹ alapján a következő számítással kell meghatározni.

$$A_h = f \cdot V,$$

ahol

A_h – a szükséges hasadó vagy hasadó-nyíló felület nagysága [m²]

V – a helyiség beépítetlen térfogata [m³]

f – fajlagos felületi tényező [m²/m³], amely a rendelet alapján a következők szerint számítható:

		Hasadó felület	Hasadó-nyíló felület
ha	$V \leq 200 \text{ m}^3$, akkor	$f_h = 0,2 - \frac{0,05 \cdot V}{200}$	$f_{hn} = 0,15 - \frac{0,05 \cdot V}{200}$
ha	$200 \text{ m}^3 < V \leq 2000 \text{ m}^3$, akkor	$f_h = 0,15 - \frac{0,05 \cdot (V - 200)}{1800}$	$f_{hn} = 0,1 - \frac{0,05 \cdot (V - 200)}{1800}$
ha	$2000 \text{ m}^3 < V \leq 10000 \text{ m}^3$, akkor	$f_h = 0,1 - \frac{0,045 \cdot (V - 2000)}{8000}$	$f_{hn} = 0,05 - \frac{0,02 \cdot (V - 2000)}{8000}$
ha	$10000 \text{ m}^3 < V \leq 100000 \text{ m}^3$, akkor	$f_h = 0,055 - \frac{0,040 \cdot (V - 10000)}{90000}$	$f_{hn} = 0,03 - \frac{0,02 \cdot (V - 10000)}{90000}$
ha	$100000 \text{ m}^3 < V \leq 500000 \text{ m}^3$, akkor	$f_h = 0,015 - \frac{0,005 \cdot (V - 100000)}{400000}$	$f_{hn} = 0,01 - \frac{0,005 \cdot (V - 100000)}{400000}$
ha	$V > 500000 \text{ m}^3$, akkor	$f_h = 0,01$	$f_{hn} = 0,004$

Készülékek:

Biztonsági és automatika szerkezetek:

Gázhiány biztosító:

- A gázszolgáltatás kimaradása esetén lezárja a gázáramot a készülék felé.
- A gázszolgáltatás újra indulásakor csak kézi beavatkozással lehet megnyitni

Nyomásszabályozó:

- Az égő jó hatásfokú működése csak meghatározott gázkiáramlási sebesség esetén lehetséges,
- A kiáramlás sebessége s végnyomás függvénye,
- A csatlakozási nyomást a készülék számára megfelelő tartományban tartja.

Égésbiztosítók:

Feladata a láng valamely jellemzőjének figyelése

- Ikerfémes (hő-érzékelés)
- termoelemes (hő-érzékelés)
- ionizációs (ionszint)
- fotocellás (sugárzás)

Vízhiány biztosító:

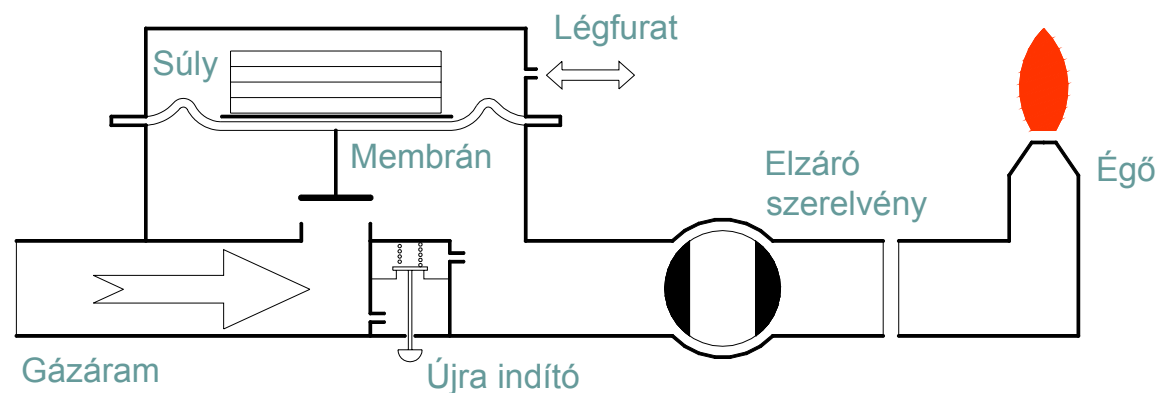
- Átfolyó rendszerű készülékek esetén a vízhiány károsodást okoz a berendezésben.

Gyújtószerkezetek

- Piezoelektromos,
- Villamos szikra gyújtó,
- Órláng.

Hőmérséklet korlátozó:

- Hőmaximum érzékelés.

Készülékek:

Gáztűzhely

Típus: „A” (nincs füstgáz elvezetés)

Fajtái:

- 2 főzőlap
- 4 főzőlap
- ...
- Összeépített gázsütővel
- Beépíthető típus (főzőlap a pulton, sütő beépítve)

Gázcsatlakozás: 1/2"

Teljesítmény:

- Háztartási: ~10kW
- Nagykonyhai : ^ 10kW

Az egyidejűség elvei:

○ Valamennyi kéménybe kötött készülék	1,00
○ 1 főzőhelyes gázfőző	1,00
○ 2 főzőhelyes gázfőző	0,65
○ 2 főzőhelyes és sütős tűzhely	0,65
○ 3-4 főzőhelyes és sütős tűzhely	0,50
○ 10,5 kW (150 kcal/perc) alatti nem kéménybe kötött, kisvízmelegítő	0,65

Kéménybe nem kötött készülékek („A”)

Elhelyezésére vonatkozó legfontosabb szabályok:

Nem helyezhetők el; szellőzőnyílás sem nyílhat az alábbi helyiségekre:

- **alvás céljára szolgáló helyiség** (nappali helyiség, vagy nappalival közös légteret képező étkezőkonyha nem számít alvás céljára szolgáló helyiségnek),
- **testnevelés, sportolás céljára szolgáló helyiség,**
- **nevelési, oktatási építmények** – legfeljebb 18 éves gyermekek, tanulók tartózkodására szolgáló – helyiségei, a taneszköznek minősülő, valamint az épület ellátására szolgáló konyhai gázfogyasztó készülékek kivételével,
- **közvetlen természetes szellőzés nélküli helyiségek!**

Gáztűzhely elhelyezhető huzamos tartózkodású térben (konyha, konyha-étkező, Konyha-étkező-nappali helyiségében), ha:

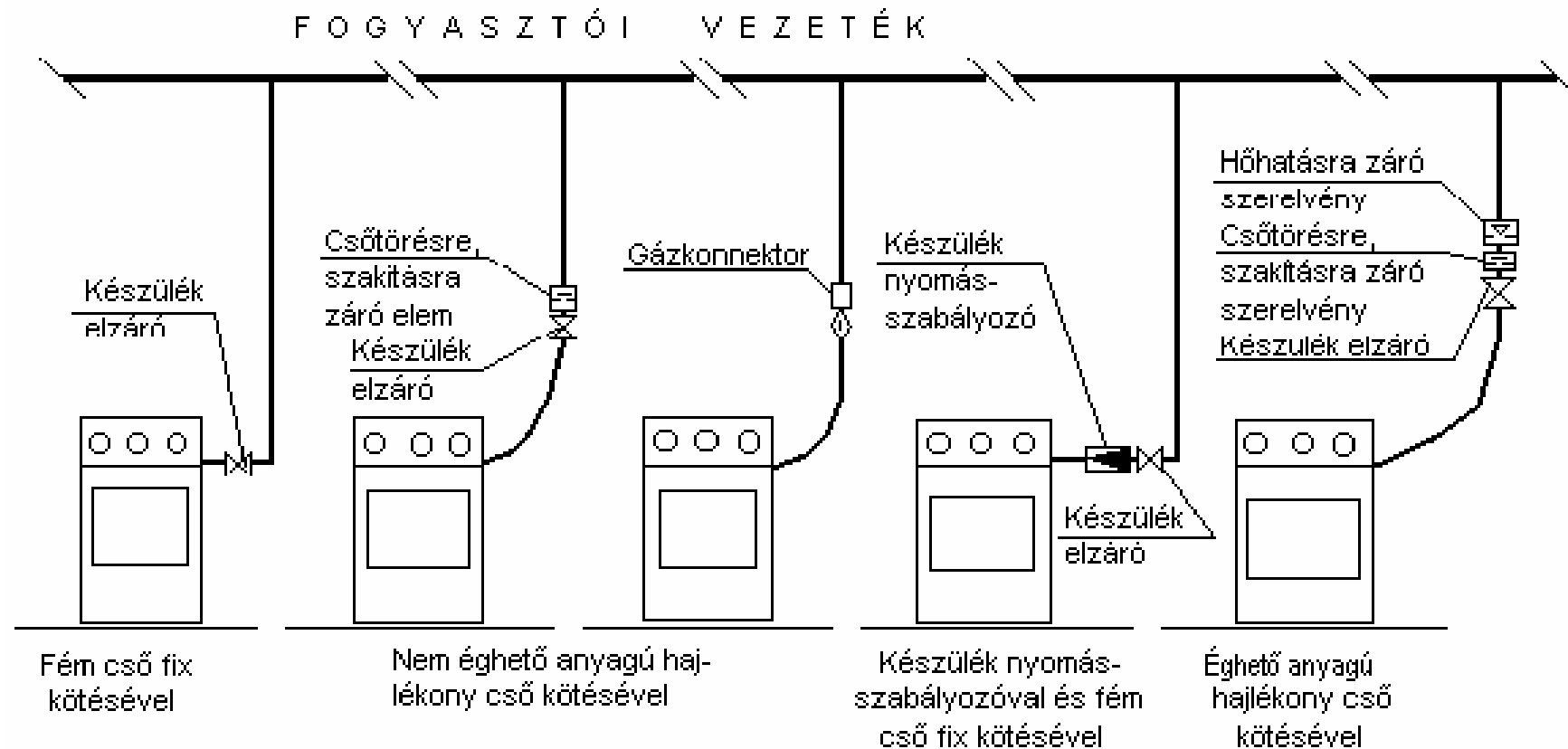
- készülék **égszbiztosító**val rendelkezik
- a helyiségben külső térbe szellőző **gépi elszívó berendezés** üzemel (szag- és páraelszívó) és a helyiség levegő-utánpótlása az elszívottal egyező mennyiségben közvetlenül a szabadból biztosított

Elhelyezés szabályai:

- min.: 1.2m magas mellvéd (parapet)
- Felette éghető bútor min.: 0.5m (vagy hővédő burkolat)

Kéménybe nem kötött készülékek („A”)

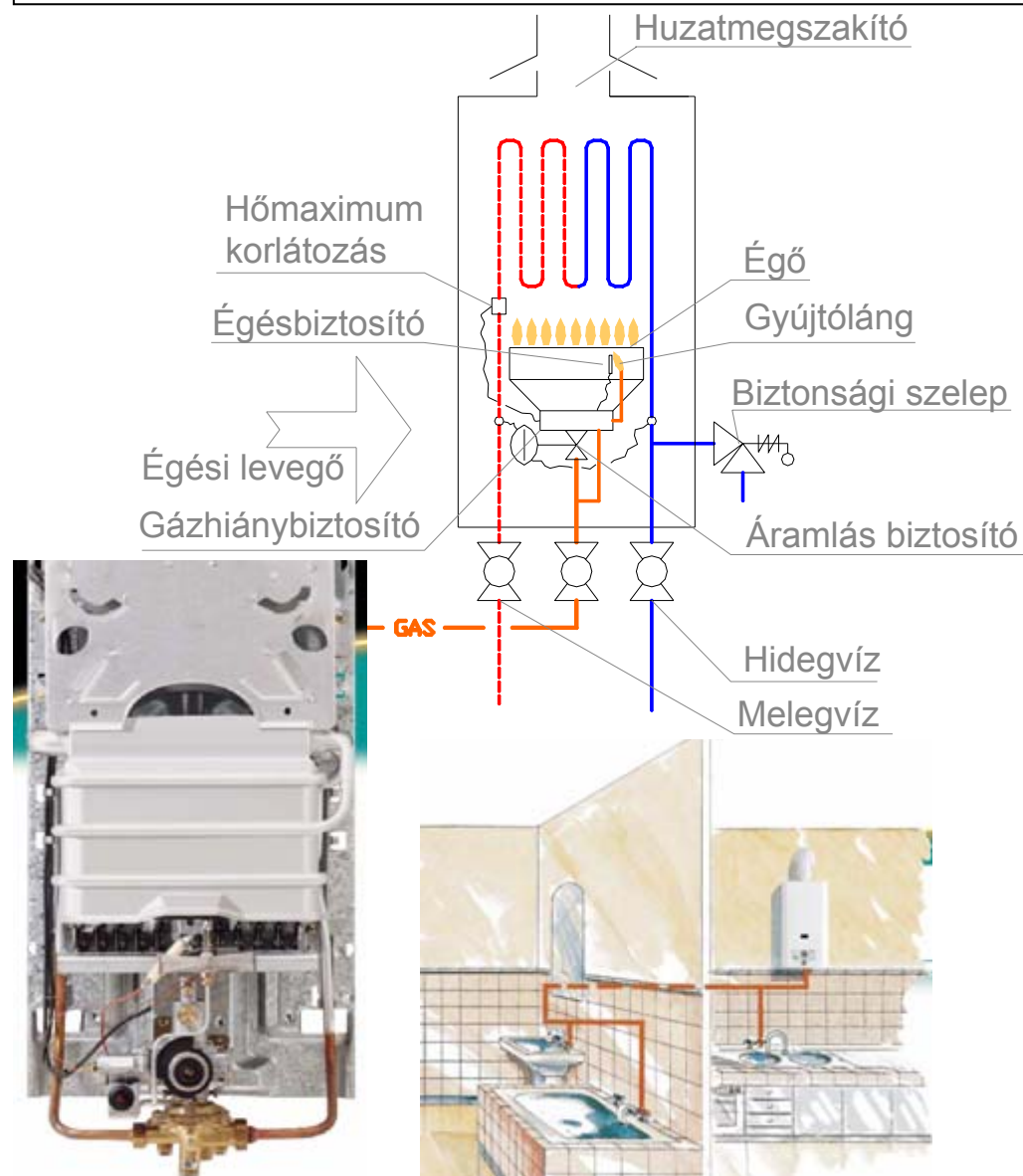
A készülék elzáró szerelvényeinek elhelyezése:

Készülékek:

Átfolyó rendszerű vízmelegítők, kisvízmelegítők

Típus: „A” (kisvízmelegítők), „B”
Biztonsági szerelvényei:

- Hőmaximum korlátozó
- Gázhiány biztosító
- Égésbiztosító gyújtólánggal
- Áramlás biztosító **(működését felrajzolom)**
- Biztonsági szelep
- Huzatmegszakító

Fajtái:

- Egy fogyasztóhely ellátására
→ Kisvíz melegítők („A”, „B”)
  - Névleges hőterhelés: ~10kW,
  - Előállított vízmennyiség: 5~6l/perc
- Több fogyasztóhely ellátására
→ Fali vízmelegítők (csak „B”:
  - Névleges hőterhelés :18~28kW
  - Előállított vízmennyiség: 7~14l/perc

Hátrányok:

- Egyszerre csak egy fogyasztó
- Egykarú keverő csapteleppel nem tökéletes
- Változó víz hőmérséklet
- Cirkulációs vezeték nem építhető

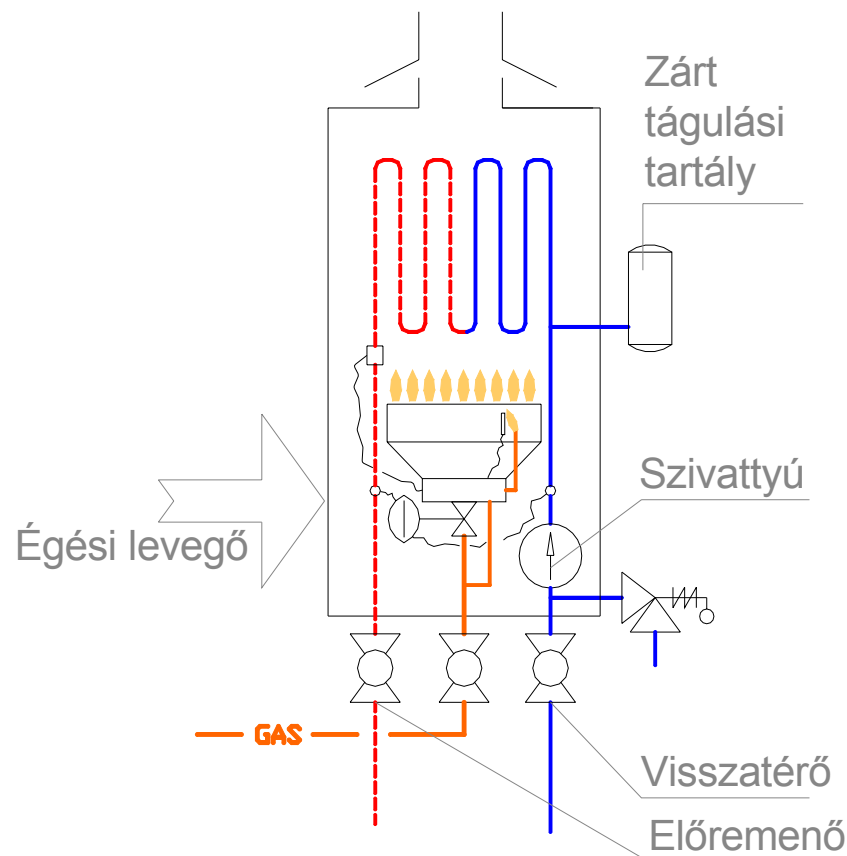
Kéménybe kötött vízmelegítő („B”)

Elhelyezésére vonatkozó legfontosabb szabályok:

- Az **átfolyó rendszerű** és **falra rögzített tároló rendszerű** vízmelegítők alsó élének magassága a padlószint felett 0,8-1,4 [m]
- Ha a vízmelegítőt **fülkében, vagy szekrényben** helyezik el, akkor a fülke, vagy szekrény padlószintig legyen kialakítva, határoló falát és ajtaját nem éghető anyagból kell készíteni. Tömör, nem hálóval vagy ráccsal kialakított ajtószerkezet esetén a fülkére vagy szekrényre legalább 400 [cm²]-es alsó-felső szellőzőnyílást kell készíteni.
- **Erősáramú részeket** (ventilátor, gyújtás) tartalmazó vízmelegítő vizes berendezés (pl. kád, mosogató) fölé, vagy annak környezetében legalább freccsenő víz elleni villamos védelemmel szerelhető.

Készülékek:

Fali kazánok

Típus: „B”, „C”

Biztonsági szerelvényei:

- Az átfolyó rendszerű vízmelegítő biztonsági szerelvényei;
- Zárt tágulási tartály

Fajtái:

- Csak fűtésre:
  - Névleges hőterhelés: ~10..40kW(60KW);
  - Beépített szivattyú;
  - Beépített zárt tágulási tartály;
  - Vezérlése a szivattyú kapcsolásával.
- Fűtésre és használati melegvíz termelésre:
  - Névleges hőterhelés : 18~28kW;
  - Előnykapcsolás a HMV termelésre;
  - Előállított vízmennyiség: 7~14l/perc.

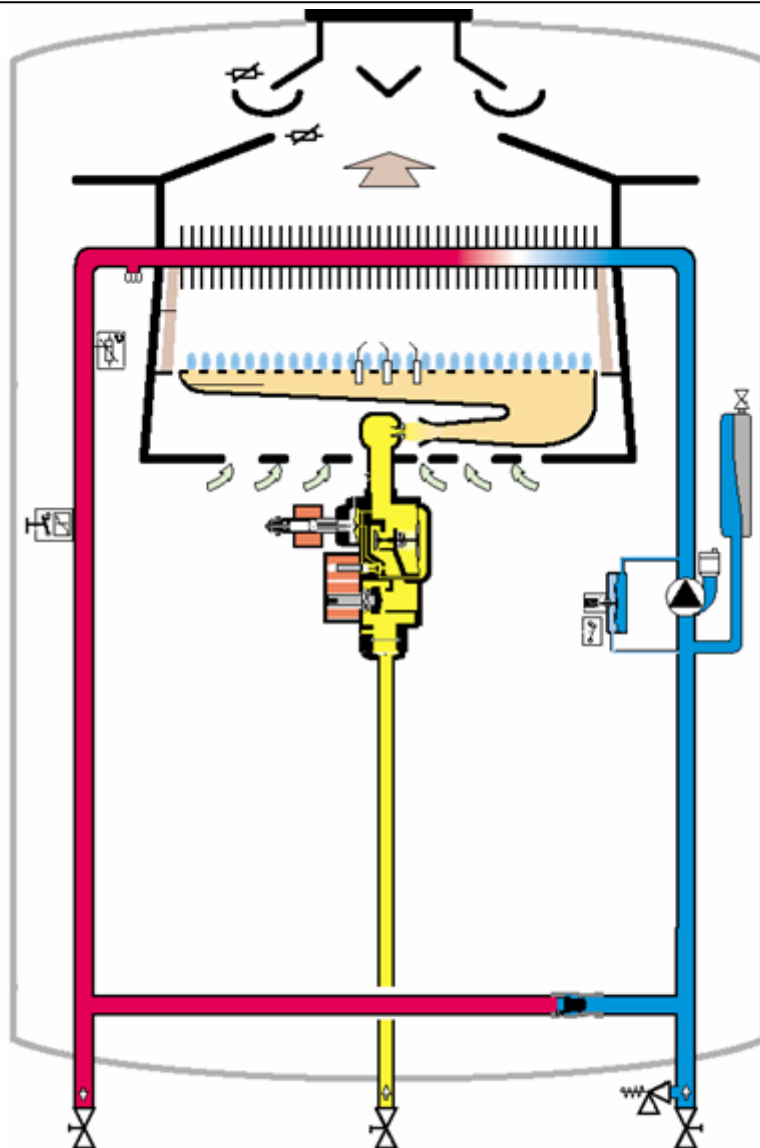
Hátrányok:

- Az átfolyó rendszerű melegvíz termelés hátrányai;
- Melegvíz termelés ideje alatt nincs fűtés.

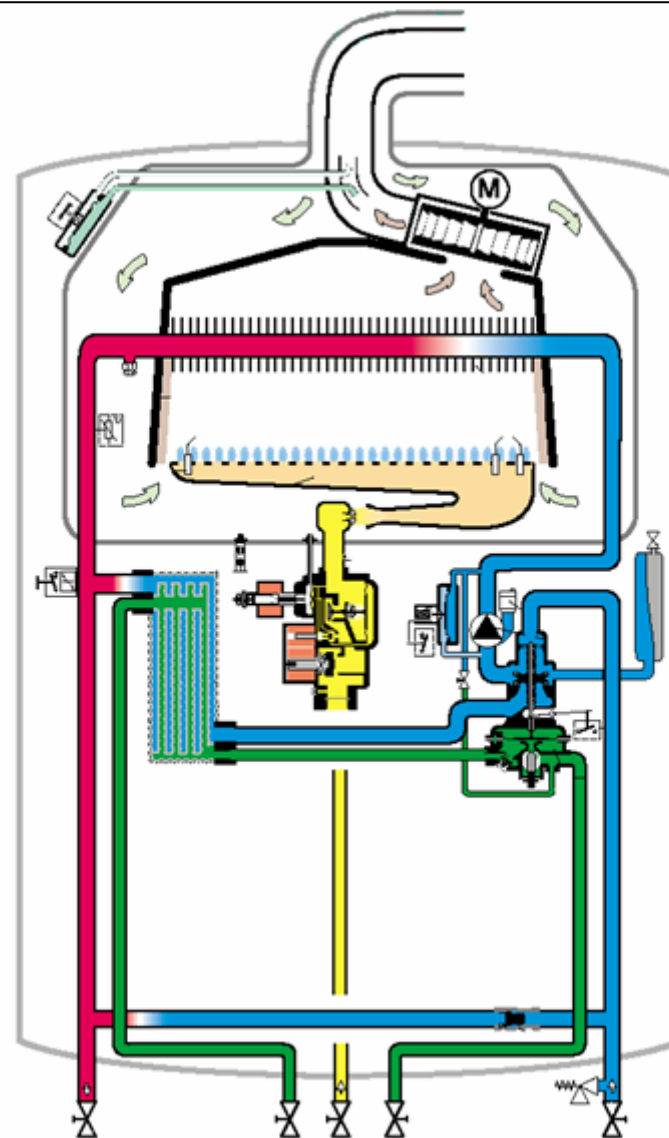
Korszerű kivitel:

- „lángmagasság” szabályozás;
- Külső időjárás függő szabályozás;
- Beépített megkerülő vezeték;
- Kondenzációs készülékek;
- Alacsony előremenő hőmérséklet.

Készülékek:
„B” típusú fali kazán

„C” típusú fali kazán, HMV termeléssel

Gázellátás

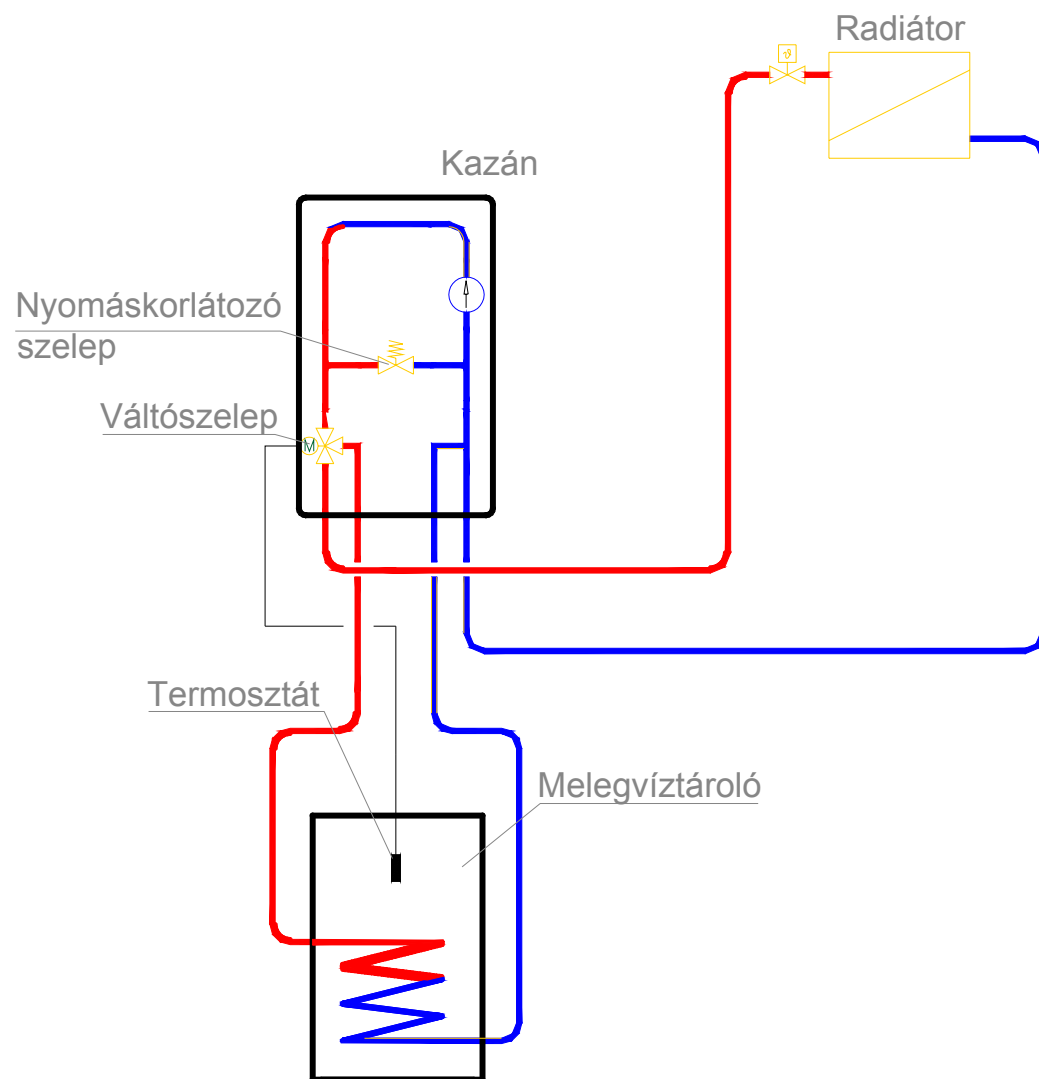
Kéménybe kötött Fali kazán („B”)

Elhelyezésére vonatkozó legfontosabb szabályok:

- Fali kazánok, kombi készülékek alsó éle a padló szint felett 0,4-1,4 [m]-re lehet.
- Olyan gázkészülék, amelynek villamos hálózati csatlakozása van csak abban az esetben szerelhető kád fölé, kádhoz, zuhanyzóhoz (60 cm-nél kisebb vízszintes távolságban), ha a villamos részeinek **IP védettsége** legalább IP X5 vagy fröccsenő víz ellen védett kivitelű.
- **Egyébként**, mosogató vagy más nyílt kifolyású vizes szerelvény fölé csak abban az esetben szerelhetők, ha villamos részei **60 cm-nél távolabb vannak a fröccsenést keltő felülettől**.
- Ha a gázfogyasztó készüléket **fülkében, vagy szekrényben** helyezik el, akkor a fülke, vagy szekrény padlószintig legyen kialakítva, határoló falát és ajtaját nem éghető anyagból kell készíteni. Tömör, nem hálóval vagy ráccsal kialakított ajtószerkezet esetén a fülkére vagy szekrényre legalább 400 [cm²]-es alsó-felső szellőzőnyílást kell készíteni.

Készülékek:

Fali kazán, közvetett fűtésű melegvítárolóval

HMV termelés vezérlése :

- **A tároló termosztát** indítja a kazán szivattyúját és a **váltószelepet** a HMV termelésre állítja

Fűtés vezérlése :

- **A helyiség termosztát** indítja a kazán szivattyúját és a **váltószelepet** alapállapotban marad

Előnyök:

- Kisebb beépített teljesítmény
- Egyenletes rendelkezésre álló melegvíz
- Cirkulációs vezeték

Háztartási méretek:

- Névleges fűtőteljesítmény 10 .. 28kW vagy akár nagyobb
- Tároló térfogat: 50 .. 200l

Készülékek:

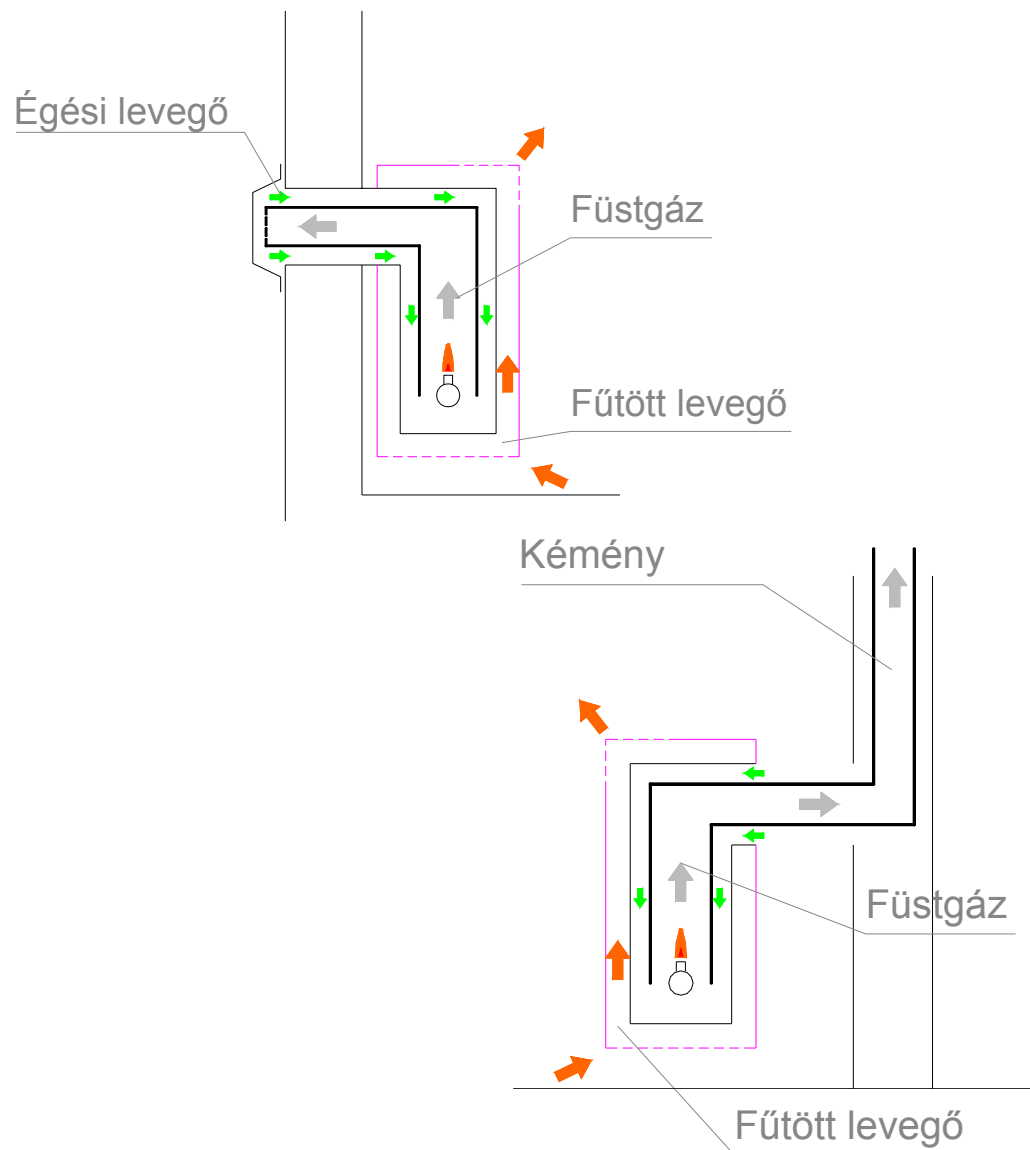
Gázbojler

Típus: „A”, „B”

- o Önálló hőforrás*
- o Kis teljesítmény
(~7..10kW)*
- o Tároló kapacitás: 50 ..
200l*

Készülékek:

Helyi fali fűtő készülékek

Zárt égésterű „parapet”
konvektor („C” típus):

Előnyök:

- Biztonságos;
- Gyors felfűtés;
- Könnyű szabályozhatóság;

Hátrányok:

- Meleg felületek (por
pörkölődés veszélye)
- Homlokzaton megjelenő
füstgáz csatlakozás,
- füstgáz visszaáramlás
- Rossz hatásfok

Kéménybe kötött készülék („B”
típus):

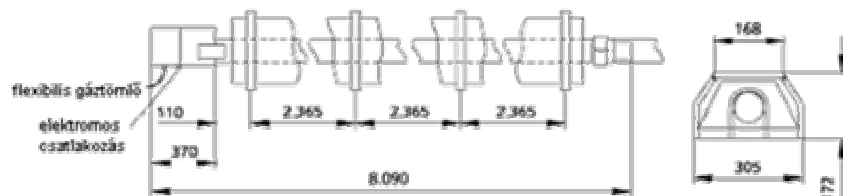
Hátrányok:

- Égési levegő a helyiségből

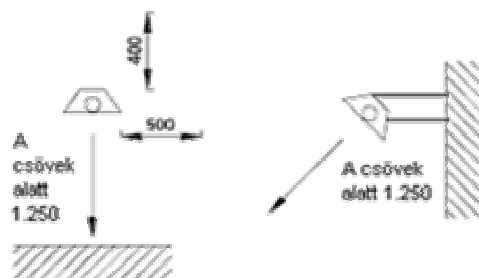

Készülékek:

Gázüzemű hőszugárzók

Minimális távolságok éghető anyagokkal szemben

Fajtái:

- Infra sugárzók („A” típus);
  - A magas hőmérsékletű lángmagok sugároznak az infra tartományban.
- Fekete sugárzók („B”, „C” típus).
  - Az égő által felforrósodott levegő hald végig egy feketére festett csőben.

Előnyök:

- Helyi fűtés;
- Gyors felfűtés;
- Könnyű szabályozhatóság;
- Konvektív hőmérséklet alacsony lehet (energia megtakarítás);
- A költséghatékony beruházás;
- Széles teljesítmény tartomány;

Hátrányok:

- Csak ipari alkalmazás
- Hőérzeti szempontból hátrányosabb
- Sugárzó ernyő geometriai terében hatásos (~40°)

Készülékek:

Kazánok

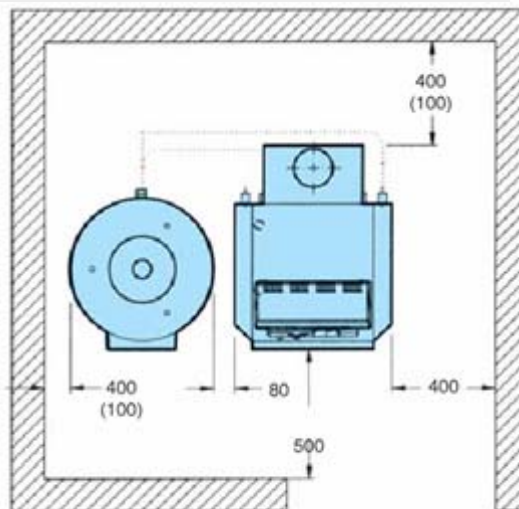
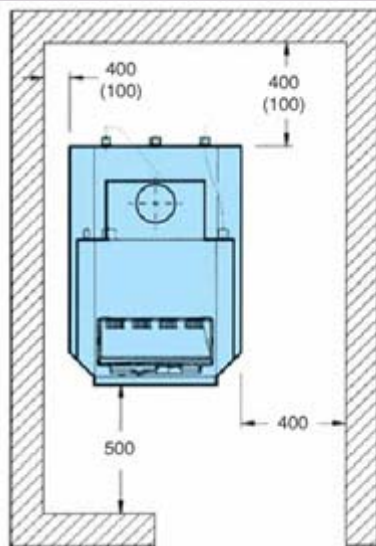

Fajtái:

- Fali kazánok (10 .. 28 (40) kW)
- Atmoszférikus kazánok:
  - Hasonló a fali kazánokhoz, csak „lábon állnak”;
  - Nincs beépített szivattyú, illetve tágulási tartály;
  - Kéménybe kötés: huzat megszakítóval.
- Túlnyomásos kazánok (10..1000kW):
  - Különálló égőfej (gáz, olaj);
  - Öntöttvas kazánok;
  - Acéllemez kazánok;
  - Kondenzációs kazánok.

Kazánházak helyigénye (szempontok):

- Kazán(ok);
- Melegvíz tárolók;
- Szellőző berendezések;
- Szerelvények.

Készülékek:

Kazánház kialakításának szempontjai

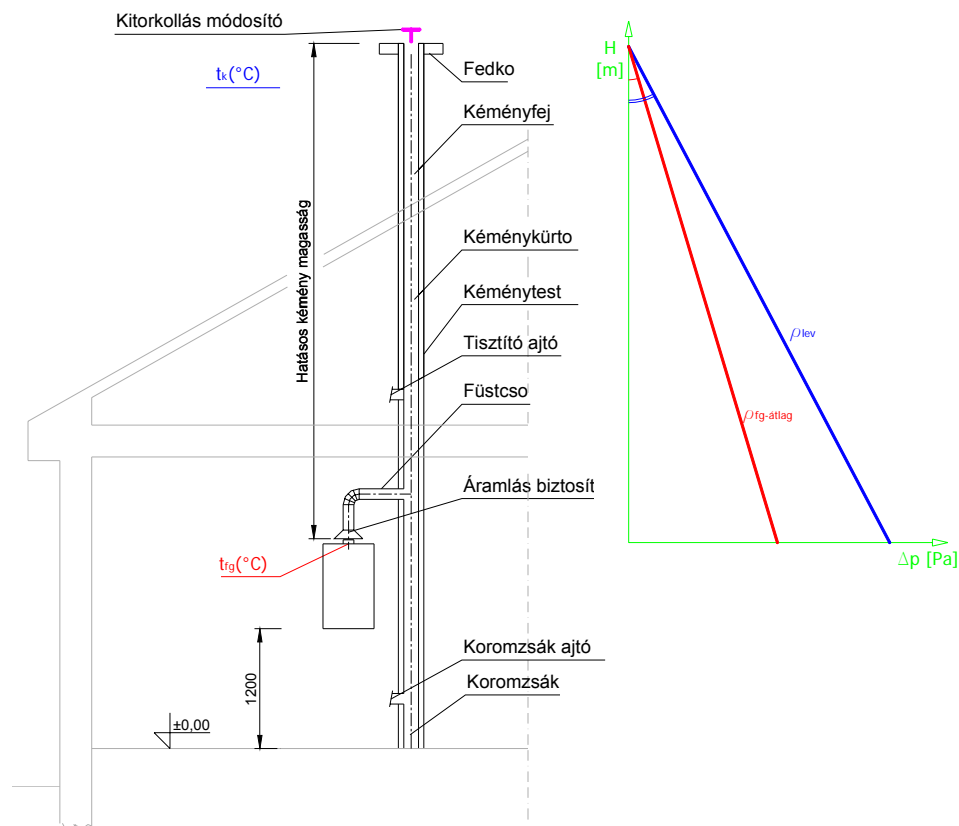
Kazánház: Égéstermék elvezetéssel rendelkező, a helyiség légterétől nem független (nyílt égésterű), „B” típusú, 140 [kW]-nál nagyobb egység-, vagy (egy helyiségben) 140 [kW]-nál nagyobb együttes hőterhelésű gázfogyasztó készülék(-ek) helyisége

A kazánház kialakításának legfontosabb szempontjai:

- Épületszerkezete **nem éghető anyagú** és **legalább egy óra tűzállósági határértékű** legyen.
- A helyiség „D” tűzveszélyes
- Az **1400 [kW]**-nál nagyobb **együttes hőterhelésű** készülék(ek) **helyiségében vészkijáratot** kell alakítani
- **Hasadó, hasadó-nyíló felület:** A 140 [kW] egység- vagy (egy helyiségben) legalább 1400 [kW] együttes hőterhelésű gázfogyasztó készülék helyiségében – ha a fajlagos légtérterhelés 1100 [W/m³]
- Az **égési-** és az **üzemi szellőző levegő** be- és kivezetésére a szabadból nyíló, illetve a szabadba vezető, nem éghető anyagú csatornát vagy nyílást kell kialakítani, amelynek szabadba nyíló végén el nem zárható zsalu, huzalháló vagy rács legyen.

Kémények:

Huzat:

Részei:

- Koromzsák;
- Koromzsák ajtó;
- Áramlás biztosító;
- Füstcső;
- Tisztító ajtó;
- Kémény test;
- Kémény kürtő;
- Kémény fej;
- Fedkő;
- Kitorkollás módosító.

Huzat:

- Magasság: $\Delta p_{huzat} \sim H$
- Füstgáz hőmérséklet:
 $\Delta p_{huzat} \sim 1/T_{füstgáz}$
- Környezeti hőmérséklet:
 $\Delta p_{huzat} \sim 1/T_{levegő}$
- Hőszigetelés vastagsága:

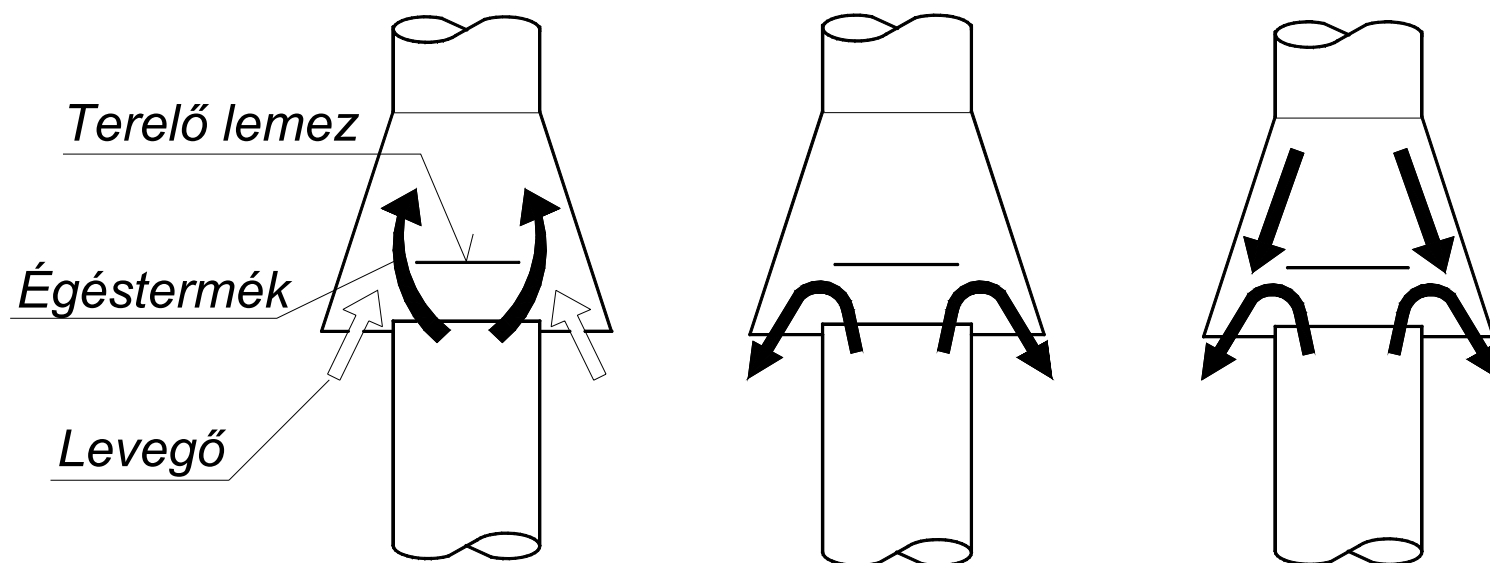
Áramlástan ellenállás:

- Térfogatáram: $\Delta p_{veszteség} \sim V^2$
- Átmérő: $\Delta p_{veszteség} \sim 1/d^5$

$$\Delta p_{huzat} = gH(\rho_{levegő} - \bar{\rho}_{fg-átlag})$$

Kémények:

Huzatmegszakító:

Feladata:

- A kémény huzata függ a környezet, illetve az üzem paramétereitől;
- A füstgáz elvezetést függetleníteni kell a kémény huzatváltozásaitól;

„Normális” működés:

- Az égés közben keletkező füstgáz felfelé halad;
- A többlet huzatnak megfelelő többlet levegő hozzákeveredik a füstgázhoz;
- A hozzákeveredő hidegebb levegő csökkenti a huzatot (önszabályozás).

Indulási állapot:

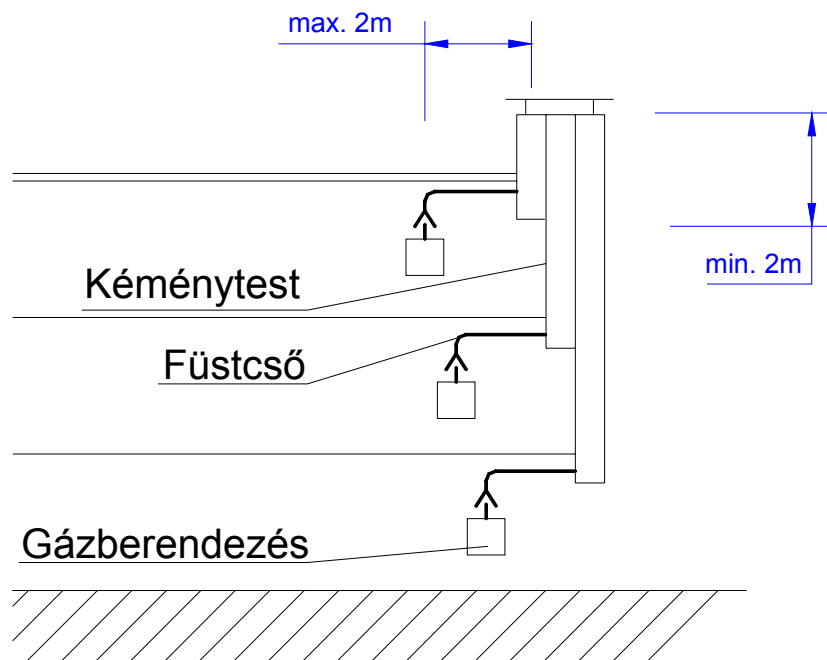
- A helyiség hőmérsékletével azonos levegő akadályozza a feláramlást;
- Néhány másodperc alatt kialakul a huzat, addig a helyiségbe távozik a füstgáz.

Rövid ideig tartó huzat megszűnés (szél fúj a kéménybe):

Kémények:

Kéményrendszerek

Egyedi, központi kémények:

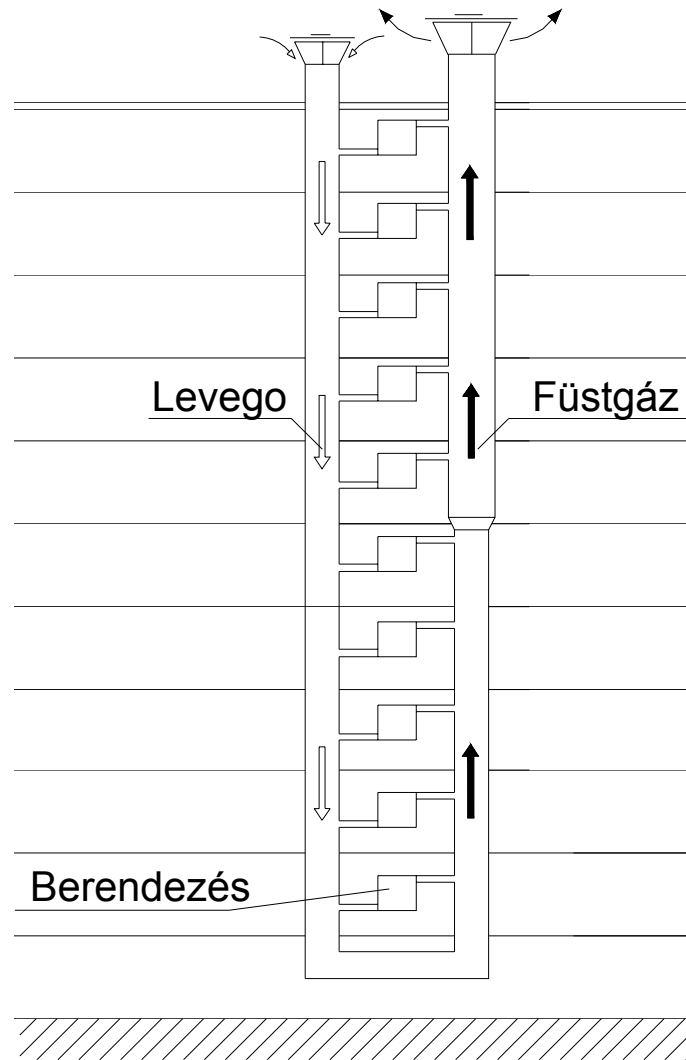
60kW alatt egyedi, felette központi kémény.

Legfontosabb előírások:

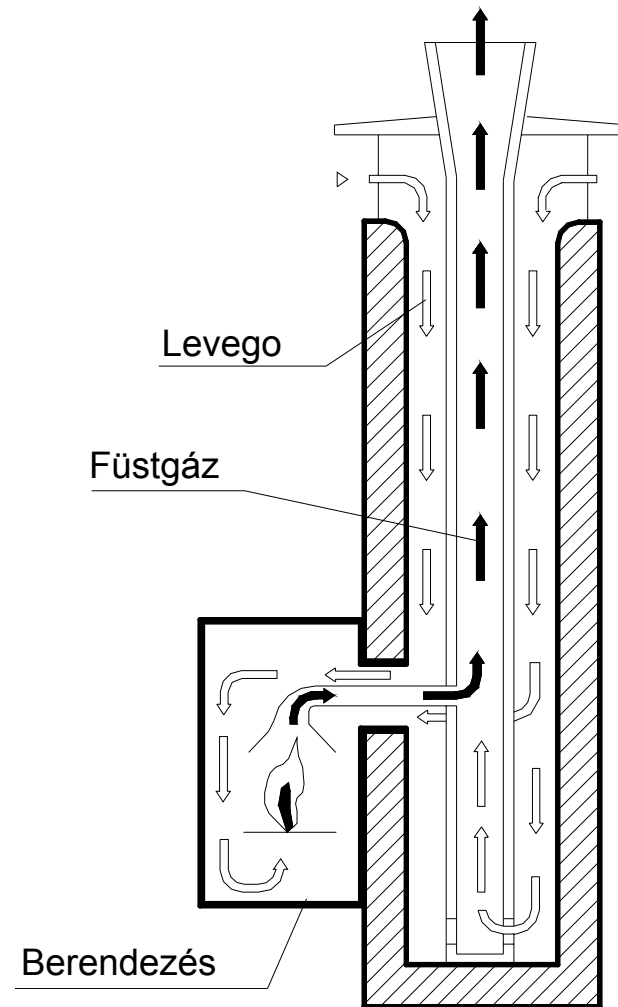
- Minimális hatásos huzatmagasság: 2m;
- Füstcső maximális hossza 2m
- Kéményelhúzás
  - 15° maximális kúpszög
  - 2x egy irányban
- Füstcső és elhúzás együttes maximális hossza : 3m
- Egy füstcső – egy készülék
- Könyökök száma: 2!
- Kürtő anyaga:
  - Alumínium
  - Korrozóálló acél
  - Samott
- Kéménytest és anyaga:
  - Falazott
  - Szerelt
  - Hőálló hőszigetelés
  - 400cm² felett önálló kéménytest
- 35kW felett önálló kémény

Kémények:

Kéményrendszerek

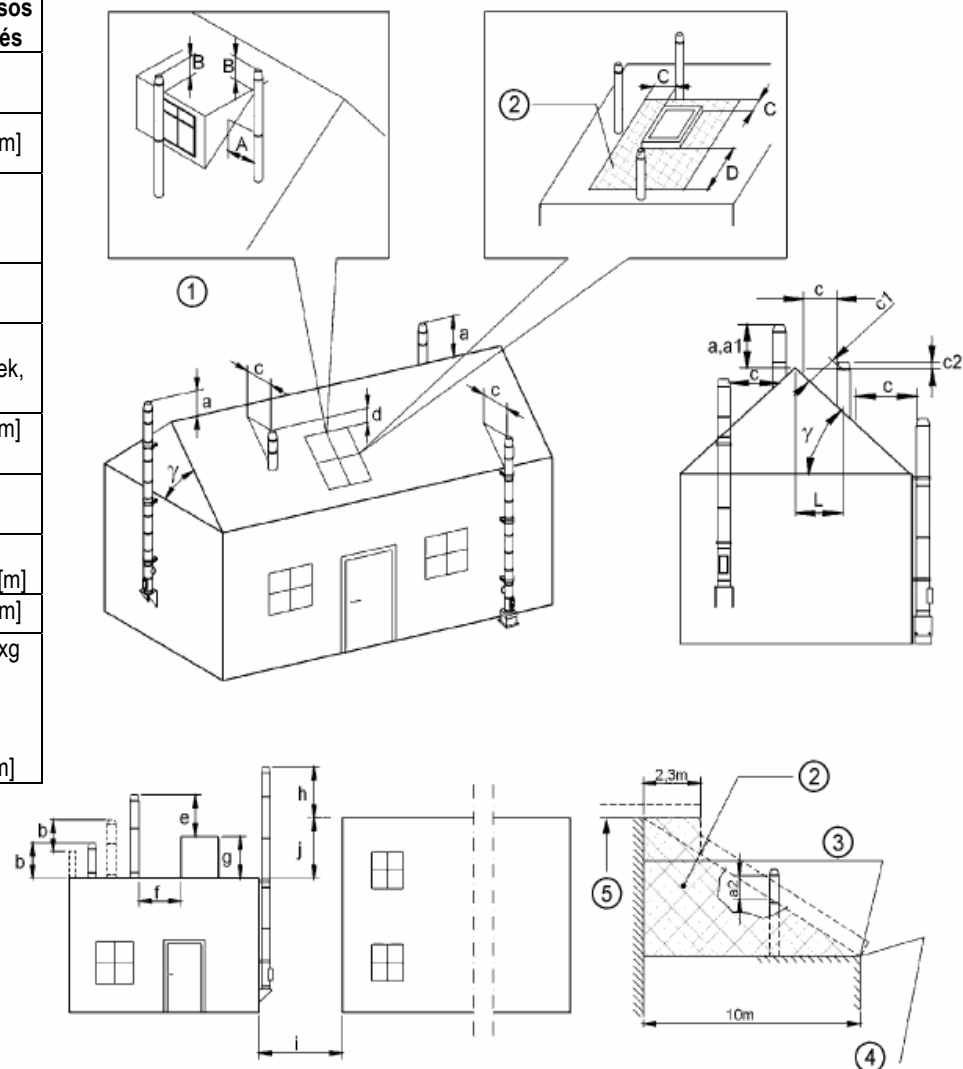
Gyűjtőkémények:

Kémények:

Épületen kívüli részek szabályai:

Jelölés	Az égéstermék-elvezető berendezés kitorollásának helye	Gáz tüzelőanyag	Túlnyomásos berendezés
a	Magasság magastető gerince felett, a tetőgerinc közelében	$a \geq 0,4 \text{ [m]}$	0,4 [m]
a1	Magasság szalmazatetős magastető gerince felett, a tetőgerinc közelében	$a \geq 0,8 \text{ [m]}$	$a \geq 0,8 \text{ [m]}$
a2	Magasság a tető felett, szomszédos magasabb épületek vagy épületrészek esetén	0,6 [m]	0,6 [m]
b	Magasság lapostető, vagy zárt mellvédek felett	$b \geq 1,0 \text{ [m]}$	0,4 [m]
γ	A tető hajlásszöge Megjegyzés: A tetőt laposnak kell tekinteni, ha $\gamma \leq 20 [^\circ]$ és magastetőnek, ha $\gamma > 20 [^\circ]$.		
c	A legkisebb vízszintes távolság a magastetőtől	$c \geq 2,3 \text{ [m]}$ vagy $c1$	$c \geq 1,4 \text{ [m]}$ vagy $c1$
c1	Magastető nem éghető tetőfelületére merőlegesen mért legkisebb távolság	1,0 [m]	0,4 [m]
c2	Magasság magastető felett a tetőgerinctől mért távolság	0,4 [m] ha $L < 8,0 \text{ [m]}$	0,4 [m] ha $L < 8,0 \text{ [m]}$
d	Magasság a nyílászárók felett	$d \geq 1,0 \text{ [m]}$	$d \geq 1,0 \text{ [m]}$
e	Akadályok, vagy negatív lejtésű tető legmagasabb pontja feletti magasság, az égéstermék-elvezető berendezés távolsága az akadályoktól	ha $f < 1,5xg$ akkor	ha $f < 1,5xg$ akkor
és			
g	az akadályok magassága	$e > 1,0 \text{ [m]}$	$e > 0,4 \text{ [m]}$

Kémények:

Épületen kívüli részek szabályai – C típusú készülékek kivezetései:

